

ΕΠΕΤΕΙΟΣ 28ης ΟΚΤΩΒΡΗ

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

28η Οχτώβρη. Καθιερώθηκε ως επέτειος, γιατί είναι μέρα έναρξης της ιταλοφασιστικής επίθεσης στην Ελλάδα. Μέρα του ΟΧΙ στην εισβολή, μέρα της αντίστασης στον κατακτητή.

Αυτή τη μέρα η άρχουσα τάξη τη γιορτάζει με περιεχόμενο τους δικούς της σκοπούς. Που δεν είναι άλλοι από την υποταγή του λαού στη διαιώνιση της ταξικής της κυριαρχίας σε συνθήκες μονοπωλιακού καπιταλισμού.

Και στις τότε συνθήκες, ανάλογο ταξικό περιεχόμενο έδινε η ίδια στο ΟΧΙ. Γιατί τα συμφέροντά της ήταν συνυφασμένα μ' αυτά του αγγλικού ιμπεριαλισμού, ο οποίος εναντιώθηκε στον άλλο, το γερμανοϊταλικό ιμπεριαλιστικό συνασπισμό, στον μεταξύ τους οξύτατο ανταγωνισμό, που οδήγησε στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο

Το δικτατορικό καθεστώς του Μεταξά, παρά την ιδεολογική του συγγένεια, με το ναζισμό, ουδέποτε τόλμησε να αμφισβητήσει τη διαπλοκή της άρχουσας τάξης με τον αγγλικό ιμπεριαλισμό.

Βεβαίως, αυτή η επέτειος δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται πέρα και έξω απ' αυτό που σηματοδότησε η ιμπεριαλιστική επίθεση στην Ελλάδα. Τη γερμανοϊταλική κατοχή και τη λαϊκή αντίσταση για την απελευθέρωση της Ελλάδας. Αλλωστε, το ΟΧΙ το διατράνωσε σύσσωμος ο ελληνικός λαός. Και το γιόρτασε πρώτη φορά τον **Οκτώβρη** του 1941 κόντρα στους αστούς που συντάχτηκαν με τους Γερμανούς, και χωρίς τους απόντες αστούς που έφυγαν για τη Μέση Ανατολή. Τους απόντες της απελευθερωτικής πάλης. Η Ελλάδα ήδη είχε μπει στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

«Για τον αγωνιστικό γιορτασμό της πρώτης επετείου της 28 του Οχτώβρη ο Γιώργης Τρικαλινός γράφει:

Ήταν τέλη του Σεπτεμβρίου με αρχές του Οχτώβρη του 1941 στην Αθήνα. Σ' ένα σπίτι της Κυψέλης μαζευτήκαμε τα μέλη του Γραφείου της ΚΕ της ΟΚΝΕ, για να συζητήσουμε για το πως θα 'πρεπε να γιορτάσουμε την πρώτη επέτειο της 28 του Οχτώβρη.

Εγινε πολλή συζήτηση. Κράτησε, απ' όσο θυμάμαι, πάνω από τέσσερες ώρες. Και ήταν δικαιολογημένη αυτή η παράταση της συζήτησης. Ήταν η πρώτη φορά που θα γιορτάζαμε τη μέρα αυτή στην Αθήνα, κάτω από καθεστώς κατοχής και η πρώτη ανοιχτή εκδήλωση ενάντια στους Γερμανοϊταλούς κατακτητές. Και οι δυνάμεις του άξονα εκείνη την εποχή είχαν πανίσχυρες, κατείχαν όλη σχεδόν την Ευρώπη. Στο ανατολικό μέτωπο προχωρούσαν με γρήγορους ρυθμούς. Είχαν καταλάβει ένα μεγάλο μέρος της Ευρωπαϊκής Ρωσίας και προχωρούσαν να καταλάβουν τη Μόσχα.

Ακόμα από την πρώτη ημέρα οι Γερμανοϊταλοί φασίστες κατακτητές στην Ελλάδα δεν σταμάτησαν να μεταδίδουν ανακοινώσεις - απαγορεύεται για την κυκλοφορία, για τις συγκεντρώσεις, για την κατοχή όπλων κ.λπ. με σκοπό να σπάσουν το φρόνημα του λαού και της νεολαίας. Και όλα αυτά ήταν φυσικό να έχουν κάποια επίδραση στο λαό, που φαινόταν στην αρχή λίγο φοβισμένος, λίγο μουδιασμένος.

Γι' αυτό και μεις είμαστε λίγο δισταχτικοί, λίγο επιφυλαχτικοί για την επιτυχία της εκδήλωσης. Αλλά τελικά αποφασίσαμε ομόφωνα να την κάνουμε στην πλατεία Συντάγματος, μπροστά στον Αγνώστο στρατιώτη και την ευθύνη για την οργάνωσή της να την αναλάβουν οι οργανώσεις μας της Κομμουνιστικής Νεολαίας των φοιτητών. Τότε στους φοιτητές λειτουργούσαν οργανώσεις της ΟΚΝΕ, και είχαν αρχίσει να καταπιάνονται με τα προβλήματα των φοιτητών. Υπήρχαν αχτιδικές οργανώσεις στο Πανεπιστήμιο, στο Πολυτεχνείο, στην Ανωτάτη Εμπορική, στην Πάντειο, στον Οίκο του φοιτητή. Είχε συγκροτηθεί και καθοδηγητικό Όργανο για όλους τους σπουδαστές, που το λέγαμε Γραφείο της ΟΚΝΕ της Σπουδάζουσας.

Υστερα από λίγες μέρες, το Γραφείο αυτό της ΟΚΝΕ συζήτησε μέσα σε ατμόσφαιρα αγωνιστικού ενθουσιασμού, την πρόταση του Γραφείου της ΚΕ της ΟΚΝΕ και τη δέχτηκε ομόφωνα. Καθορίστηκε οργανωτική επιτροπή της εκδήλωσης, η οποία σε λίγες μέρες πήρε μια σειρά αποφάσεις για την καλύτερη οργάνωση και προετοιμασία της εκδήλωσης. Αμέσως άρχισε η ζύμωση στις διάφορες σχολές: στη Νομική Σχολή στην οδό Σίνα, στο Χημείο, στη Λέσχη, στο Πολυτεχνείο, στην Ανωτάτη Εμπορική, στο συσσίτιο που βρισκόταν στα Πευκάκια, απέναντι από τη Γερμανική εκκλησία κ.λπ. παντού όπου υπήρχαν και ζούσαν φοιτητές. Διάφοροι ομιλητές, σ' όλες σχεδόν τις αίθουσες διδασκαλίας, ανεβασμένοι στις καρέκλες, στους τοίχους των παραθύρων, είτε ακόμα και σηκωμένοι στα χέρια, τόνιζαν τη σημασία της 28 του Οχτώβρη και την ανάγκη να γιορταστεί από τους Έλληνες, από τη νεολαία.

Εκεί που κυριολεκτικά χαλούσε ο κόσμος ήταν ο χώρος του φοιτητικού συσσιτίου, γιατί εκεί συγκεντρώνονταν και η μεγαλύτερη μάζα των φοιτητών. Συνάμα γέμιζαν οι διάφοροι φοιτητικοί χώροι από χιλιάδες μικρά χειρόγραφα τρικ, που τα έγραφαν όλη τη νύχτα συνεργεία φοιτητών, γιατί μέχρι τότε οι φοιτητικές οργανώσεις της ΟΚΝΕ δεν είχαν εξασφαλίσει πολύγραφο ή τυπογραφείο. Και τα έγραφαν με κάτι όμορφα γράμματα, κεφαλαία ή πεζά, που ήταν καλύτερα από τα τυπογραφογραφημένα ή τα πολυγραφογραφημένα. Ήταν τέτοιος ο πατριωτικός αγωνιστικός ενθουσιασμός, που είχε παρασύρει ακόμη και τους επιφυλαχτικούς και δισταχτικούς.

Την παραμονή της 28 του Οχτώβρη, οι αρχές της κατοχής μετάδιναν από το ραδιόφωνο, δημοσίευαν στις εφημερίδες και είχαν τοιχοκολλήσει και στα κεντρικά σημεία της Αθήνας και των άλλων πόλεων της Ελλάδας ανακοινώσεις με τις οποίες απαγόρευαν τις συγκεντρώσεις και τις κάθε είδους εκδηλώσεις την ημέρα αυτή, με ποινή επί τόπου εκτέλεσης κ.λπ. Παράλληλα σ' όλους τους κεντρικούς δρόμους της Αθήνας: στην Πατησίων, 3ης Σεπτεμβρίου, Αθηνάς, Σταδίου, Πανεπιστημίου, Ακαδημίας κ.λπ. στις κεντρικές πλατείες, Ομόνοιας, Κάνιγγος, Κλαυθμώνος, Λαυρίου, κ.λπ. κυκλοφορούσαν περίπολοι από Ιταλούς, ιδιαίτερα καραμπινιέρους. Πότε πότε έκανε την εμφάνισή του και κανένα ελαφρό τανκ. Και όμως τα φοιτητικά νιάτα αφήφισαν όλα αυτά τα μέτρα των γερμανοϊταλών καταχτητών.

Από την οργανωτική επιτροπή σαν τόποι προσυγκέντρωσης είχαν καθοριστεί διάφοροι χώροι γύρω από την Πλατεία Συντάγματος, όπου θα γινόταν η κεντρική εκδήλωση. Κι αυτή είχε οριστεί να γίνει στις 11 το πρωί, ενώ οι προσυγκεντρώσεις στις 10.30. Σαν τόποι προσυγκέντρωσης είχαν οριστεί η πλατεία Σκουφά - στο Κολωνάκι, το άγαλμα του Κολοκοτρώνη, τα Προπύλαια του Πανεπιστημίου, η Πλατεία Μητροπόλεως κ.λπ.

Από πολύ νωρίς άρχισαν να καταφθάνουν στους τόπους της προσυγκέντρωσης οι πρώτες ομάδες των φοιτητών μαζί με εργάτες, μαθητές και άλλους εργαζόμενους. Με τα νοήματα γίνονταν οι συνεννοήσεις και έπειτα σκορπούσαν από εδώ και από εκεί για να μη γίνονται αντιληπτοί από τα ελληνόφωνα όργανα των καταχτητών και τα ιταλικά περίπολα. Την καθορισμένη στιγμή ένα σφύριγμα και μια φωνή "πατριώτες" έκανε όλες τις σκόρπιες παρέες να συγκεντρωθούν γύρω από τον ομιλητή, που σηκωμένος στα χέρια έλεγε δυο λόγια για τις 28 του Οκτώβρη και καλούσε τους συγκεντρωμένους να πάνε ομαδικά στον Αγνώστο Στρατιώτη, για να καταθέσουν στεφάνια γι' αυτούς που έπεσαν για τη λευτεριά και την ανεξαρτησία της πατρίδας. Αμέσως ξεδιπλώνονταν οι ελληνικές σημαίες που ανέμιζαν περήφανα, ενώ οι νέοι αφηφούσαν τους καταχτητές και τα ντόπια όργανά τους και η πλατεία και οι γύρω δρόμοι αντηχούσαν από τις ζητωκραυγές και τον εθνικό ύμνο. Και τότε ξεκινούσαν όλες οι φάλαγγες από τους διάφορους τόπους προσυγκέντρωσης προς το Σύνταγμα και τον Αγνώστο Στρατιώτη.

Στις 11 ακριβώς έβλεπες να καταφθάνουν οι φάλαγγες από τους διάφορους τόπους προσυγκέντρωσης με τις ελληνικές σημαίες μπροστά, άλλες να κατηφορίζουν από τη λεωφόρο Κηφισίας, άλλες ν' ανηφορίζουν από την Πανεπιστημίου, τη Μητρόπολη κ.λπ. Χιλιάδες και χιλιάδες φοιτητές, μαθητές, εργάτες, είχαν πλημμυρίσει την πλατεία Συντάγματος. Διάφοροι ομιλητές πήραν το λόγο και μίλησαν για τη σημασία της **28** του Οχτώβρη, άλλοι κατάθεσαν στεφάνια στον Αγνώστο Στρατιώτη, ενώ οι συγκεντρωμένοι ζητωκραύγαζαν για τη λευτεριά και την ανεξαρτησία της πατρίδας και έψαλλαν τον εθνικό ύμνο. Εκεί για πρώτη φορά ακούστηκε το σύνθημα "θάνατος στο φασισμό - λευτεριά στο λαό", που έγινε κατοπινά κεντρικό σύνθημα όλων των αντιστασιακών οργανώσεων. Ο ενθουσιασμός και η αγωνιστικότητα που κυριαρχούσαν κείνες τις στιγμές ήταν κάτι το αφάνταστο, κάτι που δεν μπορεί να διατυπωθεί στο χαρτί. Ολοι συνεπαρμένοι φώναζαν για τη λευτεριά και την ανεξαρτησία της πατρίδας μ' όλη τη δύναμη της ψυχής τους, αγκαλιάζονταν, φιλιούνταν, εύχονταν ο ένας στον άλλον καλή ανάσταση.

Μπροστά στον όγκο των συγκεντρωμένων -που θα ήταν πάνω από 5.000- δεν τόλμησαν να επέμβουν οι χαφιέδες και караμπινιέροι για να διαλύσουν τη συγκέντρωση. Έκαναν μεταβολή και φεύγανε με βήμα ταχύ προς κατεύθυνση αντίθετη απ' αυτήν που είχαν έρθει. Ωστόσο, ειδοποιήθηκε η ιταλική καβαλλερία που άρχισε να χτυπάει τους διαδηλωτές. Οι νέοι τους υποδέχτηκαν με το γνωστό σύνθημα "αέρα" και με ζητωκραυγές υπέρ της Ελλάδας και ενάντια στους Ιταλούς φασίστες. Προς στιγμήν οι караμπινέροι έκαναν πίσω. Αλλά ξαναεπιτέθηκαν. Σκληρές συγκρούσεις έγιναν και άγριες σκηνές ξετυλίχτηκαν για πολλή ώρα στην Πλατεία Συντάγματος και στις γύρω παρόδους ανάμεσα στους άοπλους φοιτητές και στους πάνοπλους Ιταλούς. Πολλοί φοιτητές τραυματίστηκαν ή ποδοπατήθηκαν από τα άλογα. Μα οι φοιτητές της Αθήνας, οι νέοι της Ελλάδας κέρδισαν μια μεγάλη μάχη, μια μεγάλη νίκη, την πρώτη νίκη στους δρόμους της Αθήνας, που ήταν και η πρώτη μαζική εκδήλωση στην κατεχόμενη Ελλάδα και ίσως ίσως και η πρώτη σ' όλη την κατεχόμενη Ευρώπη ενάντια στα φασιστικά τέρατα» (*«Ιστορία της Εθνικής Αντίστασης 1940 - 1945», εκδόσεις «Αυλός», σελ. 324 - 326*).

Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος ήταν αποτέλεσμα της όξυνσης των ενδοϊμπεριαλιστικών αντιθέσεων, αλλά και της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 1929 - 1933, που, παρά την όποια μικρή αναζωογόνηση στη δεκαετία του '30 δεν ξεπεράστηκε. Ο πόλεμος, ως διέξοδος, αποτελούσε το μέσο για το εδαφικό ξαναμοίρασμα του κόσμου ανάμεσα στις τότε ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, αλλά πρώτ' απ' όλα στόχευε στη συντριβή του πρώτου σοσιαλιστικού κράτους στον κόσμο, της ΕΣΣΔ, και στην ανατροπή του σοσιαλισμού, ώστε να ξανακερδίσουν ένα χαμένο κρίκο στην ιμπεριαλιστική αλυσίδα.

Το βασικό περιεχόμενο των διεθνών εξελίξεων καθοριζόταν βασικά από την αντίθεση ανάμεσα στο σοσιαλισμό και τον καπιταλισμό, που εκφραζόταν ως αντίθεση ανάμεσα στην ΕΣΣΔ και τα καπιταλιστικά κράτη. Οι αστικές κυβερνήσεις επιδίωκαν να τσακίσουν το σοσιαλισμό. Απ' αυτό το σκοπό καθοδηγούνταν και στο γερμανικό ζήτημα οι κυβερνήσεις των νικηφόρων κρατών στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Τα ισχυρά καπιταλιστικά κράτη, μετά την αποτυχία της στρατιωτικής επέμβασής τους κατά του σοβιετικού κράτους, στα πρώτα δύο χρόνια μετά την Οχτωβριανή Επανάσταση, δεν εγκατέλειψαν τα σχέδιά τους για την εξόντωση του σοσιαλισμού με την ένοπλη βία. ΗΠΑ, Αγγλία και Γαλλία συνέχισαν να καταστρώνουν σχέδια για νέες αντισοβιετικές πολεμικές περιπέτειες. Και προσπαθώντας να βρουν τις απαραίτητες στρατιωτικές δυνάμεις για να πραγματοποιήσουν αυτά τους τα σχέδια έστρεψαν την προσοχή τους προς τη Γερμανία.

Η Γερμανία με τη μεγάλη στρατιωτική και οικονομική της ισχύ, με την ικανότητά της να παραθέσει στο μέτωπο σημαντικό στρατό, ήταν ικανή να εξαπολύσει πόλεμο για την καταστροφή της ΕΣΣΔ.

ΗΠΑ, Αγγλία και Γαλλία σχεδίαζαν την υποκίνηση ενός πολέμου Γερμανίας και Ιαπωνίας κατά της ΕΣΣΔ με σκοπό να λύσουν δύο ζητήματα: Με τις Γερμανία και Ιαπωνία να εξαφανίσουν τη Σοβιετική Ένωση αλλά και να εξασθενίσουν Γερμανία και Ιαπωνία με έναν παρατεταμένο εξοντωτικό πόλεμο.

Ετσι διαμορφώθηκαν οι δύο αντίπαλοι ιμπεριαλιστικοί συνασπισμοί, Αγγλία, Γαλλία, ΗΠΑ, ο ένας και Γερμανία, Ιταλία, Ιαπωνία ο άλλος. Βεβαίως κάθε συνασπισμός είχε και άλλα κράτη ως συμμάχους.

Η συντριβή και η κατάκτηση της Σοβιετικής Ενωσης, με σκοπό την εξαφάνιση πρώτα απ' όλα του κέντρου του διεθνούς κομμουνιστικού και εργατικού κινήματος, καθώς και η διεύρυνση του «ζωτικού χώρου» του γερμανικού ιμπεριαλισμού, υπήρξε η βασικότερη πολιτική επιδίωξη του ναζιστικού καθεστώτος. Οι κυβερνήσεις των άλλων ιμπεριαλιστικών κρατών, ΗΠΑ, Μεγάλης Βρετανίας, Γαλλίας, ακολουθούσαν πολιτική συνωμοσίας με τον Χίτλερ ενάντια στην ΕΣΣΔ.

Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος τυπικά ξεκίνησε την 1η του Σεπτεμβρίου 1939. Ήταν αποτέλεσμα της όξυνσης των ενδοϊμπεριαλιστικών αντιθέσεων, αλλά και της παγκόσμιας κρίσης του 1929 - 1933, η οποία και δεν ξεπεράστηκε, παρά τη μικρή ανάκαμψη στα μέσα της δεκαετίας του '30.

Οι κυβερνήσεις των άλλων ιμπεριαλιστικών κρατών, ΗΠΑ, Μεγάλης Βρετανίας, Γαλλίας, με κίνητρο το ταξικό μίσος προς την ΕΣΣΔ και με το πρόσχημα της «μη ανάμειξης» και της «ουδετερότητας» ακολουθούσαν στην ουσία πολιτική στήριξης στους φασίστες, υπολογίζοντας από τη μια να εξαφανίσουν την ΕΣΣΔ ανατρέποντας το σοσιαλισμό με τον πόλεμο Γερμανίας - Ιαπωνίας ενάντια στην ΕΣΣΔ αλλά και ότι οι δυνάμεις της Σοβιετικής Ενωσης θα εξασθενίσουν τον αντίπαλό τους ιμπεριαλιστικό συνασπισμό, Γερμανίας - Ιταλίας - Ιαπωνίας, μέσω του πολέμου. Βεβαίως, ενώ περίμεναν επίθεση της Γερμανίας στη Σοβιετική Ενωση, η Γερμανία επιτέθηκε ενάντια στα καπιταλιστικά κράτη.

Στις 31 Αυγούστου του 1939 το βράδυ, όλοι οι γερμανικοί ραδιοσταθμοί ανακοίνωσαν πως τάχα οι Πολωνοί είχαν επιτεθεί αιφνιδιαστικά εναντίον της γερμανικής πόλης Γκλάιβιτς, πως κατέλαβαν το ραδιοσταθμό και είχαν μεταδώσει έκκληση για πόλεμο εναντίον της Γερμανίας. Η προκλητική αυτή σκηνοθεσία που σκάρωσαν οι Γερμανοί φασίστες με την καθοδήγηση του αρχηγού της μυστικής αστυνομίας Χίμλερ, είχε σκοπό να εξαπατήσει την παγκόσμια κοινή γνώμη και να δικαιολογήσει την ύπουλη επίθεση που είχε προετοιμάσει η Γερμανία.

Τα χαράματα της 1ης Σεπτεμβρίου, στις 4 και 45', τα γερμανοφασιστικά στρατεύματα εισβάλλουν στην Πολωνία. Οι ΗΠΑ κήρυξαν στάση «ουδετερότητας». Αγγλία - Γαλλία «κήρυξαν» τον πόλεμο κατά της Γερμανίας, αλλά δεν τον έκαναν και στην πράξη!!! («παράξενος πόλεμος» ονομάστηκε)... Επί περίπου ένα χρόνο τον είχαν κηρυγμένο, δίχως να τον διεξάγουν... Προηγουμένως η κυβέρνηση της Πολωνίας διαπραγματευόταν με τον Χίτλερ, έτοιμη και πρόθυμη να χτυπήσει μαζί του τη Σοβιετική Ενωση! Αλλά η συμφωνία χάλασε στο θέμα του Γκντανσκ, που ο Χίτλερ ζητούσε να προσαρτήσει, και στο «διάδρομο» στην Πομερανία. Τότε η αστική τάξη της Πολωνίας, για να προστατευθεί από τη Γερμανία, άρχισε να κάνει «Σύμφωνα» με τους Αγγλογάλλους, ενώ αρνήθηκε να κάνει «Σύμφωνο» με τη Σοβιετική Ενωση, όπως της ζητούσε, για κοινή πάλη κατά της χιτλερικής επιδρομής.

Στη δεκαετία του 1930 η χιτλερική κυβέρνηση επιδόθηκε σε μια διπλωματική, στρατηγική και οικονομική προπαρασκευή του παγκόσμιου πολέμου. Τον **Οκτώβρη** του 1933 η Γερμανία εγκατέλειψε τη Διάσκεψη της Γενεύης του 1932 -1945 για τον αφοπλισμό και κατέθεσε δήλωση αποχώρησης από την Κοινωνία των Εθνών.

Στις 16 Μάρτη 1935 ο Χίτλερ παραβίασε τα άρθρα, τα σχετικά με τον πόλεμο, που περιλαμβάνονταν στη Συνθήκη Ειρήνης των Βερσαλιών του 1919 και κήρυξε στη χώρα γενική επιστράτευση. Το Μάρτη του 1936 τα γερμανικά στρατεύματα κατέλαβαν την αποστρατιωτικοποιημένη ζώνη της Ρηνανίας. Το Νοέμβρη του 1936 η Γερμανία και η Ιαπωνία υπέγραψαν το «αντικομμουνιστικό σύμφωνο» (ενάντια στη Γ' Διεθνή), στο οποίο το 1937 προσχώρησε και η Ιταλία.

Η δραστηριοποίηση των επιθετικών δυνάμεων του ιμπεριαλισμού οδήγησε σε μια σειρά διεθνείς πολιτικές κρίσεις και τοπικούς πολέμους. Με τους επιθετικούς πολέμους, με την εισβολή της Ιαπωνίας στην Κίνα (άρχισε το 1931), την εισβολή της Ιταλίας στην Αιθιοπία (1935 - 1936) και τη γερμανοϊταλική επέμβαση στην Ισπανία (1936 - 1939) τα φασιστικά κράτη δυνάμωσαν τις θέσεις τους σε Ευρώπη, Αφρική και Ασία.

Ταυτόχρονα, η φασιστική Γερμανία επειδή προετοιμαζόταν για πόλεμο δημιουργούσε εφεδρικά αποθέματα από στρατηγικές πρώτες ύλες. Οι κυριότεροι προμηθευτές της ήταν η Βρετανία και οι Ηνωμένες Πολιτείες. Στα 1938 η Γερμανία αγόρασε το 45% του απαραίτητου για την παραγωγή της σιδηρομεταλλεύματος από τη Βρετανία, τη Γαλλία, το Βέλγιο και από το Βελγικό Κογκό. Στις χώρες αυτές, καθώς και στην Ολλανδία και στις Ηνωμένες Πολιτείες, αναλογούσε το 89,5% από όλο το χυτοσίδηρο που είχε εισαχθεί στη Γερμανία στα 1938. Η εισαγωγή σιδηρομεταλλεύματος από τη Σουηδία και βολφραμίου από την Ισπανία, την Πορτογαλία και την Κίνα αυξήθηκε απότομα.

Οπως οι Γερμανοί φασίστες, έτσι και οι Ιάπωνες εισήγαν από το εξωτερικό, ακόμα και από τις Ηνωμένες Πολιτείες, μεγάλες ποσότητες στρατηγικών υλών και πολεμικού υλικού. Στα 1938, η αναλογία συμμετοχής των Ηνωμένων Πολιτειών σε όλες τις εισαγωγές της Ιαπωνίας ήταν: Στο πετρέλαιο 65%, σε σιδηρομετάλλευμα και σε ασάλι 90,4%, στο χαλκό 90,9%, στα αεροπλάνα 76,9% και στα αυτοκίνητα 64,7%.

Στην Ιταλία, από την περίοδο του πολέμου με την Αιθιοπία, (1935), αυξανόταν σταθερά το ειδικό βάρος των πολεμικών κλάδων της εθνικής οικονομίας (της μεταλλουργίας, της χημικής βιομηχανίας, της μηχανουργίας) και περιοριζόταν αρκετά η παραγωγή των ειδών πλατιάς κατανάλωσης.

Ενώ τα κράτη του φασιστικού συνασπισμού είχαν βασικά μετατρέψει την οικονομία τους σε πολεμική, στην Αγγλία, στις Ηνωμένες Πολιτείες και ως ένα σημείο στη Γαλλία η διαδικασία αυτή, δηλαδή η στρατιωτική τους μηχανή, αρχίζει να ενισχύεται το 1938, αρχίζουν δηλαδή να προετοιμάζονται για πόλεμο. Οι κυβερνήσεις στις χώρες αυτές ενίσχυαν τις παλαιές και οργάνωναν καινούργιες ναυτικές βάσεις: Η Αγγλία στον Ινδικό και στον Ειρηνικό Ωκεανό, στη Μεσόγειο Θάλασσα και στη Νότια Αφρική, οι Ηνωμένες Πολιτείες στον Ειρηνικό και στον Ατλαντικό Ωκεανό και η Γαλλία στη Μεσόγειο Θάλασσα. Με γρήγορους ρυθμούς κατασκευάζονταν οχυρωματικά έργα στα στεριανά σύνορα της Γαλλίας, του Βελγίου και της Ολλανδίας. Το Μάη του 1938 στις Ηνωμένες Πολιτείες αποφασίστηκε να αυξηθεί το τονάζ του πολεμικού στόλου κατά 20%. Στις αρχές του 1939, το Κογκρέσο επικύρωσε το καινούργιο αεροπορικό πρόγραμμα, σύμφωνα με το οποίο ο αριθμός των αεροπλάνων θα έφτανε τις 5.500 μονάδες. Στην επιτροπή των πολεμικών πόρων των Ηνωμένων Πολιτειών που οργανώθηκε τον Αύγουστο του 1939 πήραν μέρος εκπρόσωποι του τραστ ασαλιού, της αμερικανικής τηλεφωνικής και τηλεγραφικής εταιρείας, της «Τζένεραλ Μότορς» και άλλων μονοπωλίων. Στην Αγγλία, μέλη της επιτροπής που διόρισε η κυβέρνηση για τον έλεγχο της εφαρμογής του προγράμματος επανεξοπλισμού ήταν ο διευθυντής - διαχειριστής της φέρμας «Κούρτοντ» που παρήγε τεχνητές ίνες, ο πρόεδρος της εταιρείας ελαστικών αυτοκινήτων «Ντάνλοπ Βάμπερ», ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας της βρετανικής βιομηχανίας, ο διευθυντής του αυτοκρατορικού χημικού τραστ, καθώς και οι επικεφαλής πολλών άλλων μονοπωλίων.

Τα έσοδα των εργοστασίων της πολεμικής βιομηχανίας και των συγγενικών της κλάδων αυξάνονταν ορμητικά. Το αγγλικό ναυπηγομηχανουργικό κοντσέρν «Σουέν Χάντερ», σε σύγκριση με το 1936, αύξησε στα 1938 τα έσοδά του κατά 166,9%. Τα έσοδα του «Κρουπ» σε σύγκριση με το 1927 - 1928 υπερτριπλασιάστηκαν σχεδόν στα 1937 - 1938. Τα κέρδη των μεγαλύτερων ιαπωνικών εταιρειών στο πρώτο εξάμηνο του 1939 ήταν 20% έως 27% του βασικού κεφαλαίου. Η τιμή των μετοχών του ιταλικού κοντσέρν όπλων «Μπρέντα» σε σύγκριση με το 1932 αυξήθηκε στα 1938 περισσότερο από το δεκαπλάσιο.

Παρά τις οξείες αντιθέσεις ανάμεσα στους δύο συνασπισμούς των ιμπεριαλιστικών κρατών, η Αγγλία, η Γαλλία και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής δεν ήθελαν να πάρουν μέρος στην οργάνωση μιας αποφασιστικής απόκρουσης των φασιστικών κρατών. Η πολιτική που επέλεξαν τα κράτη αυτά είχε σκοπό να απομακρύνει τον κίνδυνο πολέμου από τη Δύση και να στρέψει τη φασιστική επίθεση στην Ανατολή, εναντίον της Σοβιετικής Ενωσης. Αυτός ήταν ο λόγος που στο διεθνή στίβο διαγράφηκαν καθαρά τρεις βασικές κατευθύνσεις: Η ανοιχτά επιθετική γραμμή της Γερμανίας, της Ιαπωνίας και της Ιταλίας για την εξαπόλυση ενός παγκόσμιου πολέμου, η πολιτική της ανοχής και της καθαρής συνεργασίας με τα φασιστικά κράτη από την πλευρά της Αγγλίας, της Γαλλίας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και η προσπάθεια της Σοβιετικής Ενωσης για τη συγκρότηση ενός μετώπου από κράτη που να ενδιαφέρονται να δράσουν για να αποκρούσουν τη φασιστική επίθεση, να οργανώσουν τη συλλογική ασφάλεια.

Τα αντικομμουνιστικά συνθήματα που έριχναν οι φασίστες εδραίωναν την άποψη στον αστικό πολιτικό κόσμο της Αγγλίας, των ΗΠΑ και της Γαλλίας σχετικά με τη δυνατότητα μιας συνεννόησης με τα φασιστικά κράτη πάνω στη βάση της ικανοποίησης των κατακτητικών τους σκοπών σε βάρος της Σοβιετικής Ένωσης. Τα δυτικά κράτη με την πολιτική του «κατευνασμού» των επιδρομέων λογάριαζαν να ενθαρρύνουν την προώθηση των στρατιών της χιτλερικής Γερμανίας προς τα σύνορα της Σοβιετικής Ένωσης και να βοηθήσουν στην έκρηξη ενός γερμανοσοβιετικού πολέμου, που θα καθυστερούσε τη σοσιαλιστική ανάπτυξη της ΕΣΣΔ, θα εξασθένιζε και θα ανέτρεπε το σοσιαλισμό και ταυτόχρονα θα εξασθένιζε σε τέτοιο σημείο τη Γερμανία που θα έπαυε να αποτελεί κίνδυνο για τα συμφέροντα των ιμπεριαλιστών αντιπάλων της.

Ειδικότερα η εξωτερική πολιτική των Ηνωμένων Πολιτειών επηρεαζόταν βασικά από το μίσος των κυβερνητικών κύκλων προς τη Σοβιετική Ένωση και από την προθυμία μερικών μονοπωλιακών ομάδων να υποστηρίξουν τα φασιστικά κράτη που θα εξαπέλυαν πόλεμο εναντίον της ΕΣΣΔ. Γι' αυτό οι ΗΠΑ βοηθώντας στην ουσία την πολεμική προετοιμασία της Αγγλίας και της Γαλλίας και πουλώνοντας τους όπλα εφοδίαζαν ταυτόχρονα την Ιαπωνία και τη Γερμανία με στρατηγικές πρώτες ύλες.

Πρώτο θύμα της φασιστικής επίθεσης στην Κεντρική Ευρώπη ήταν η Αυστρία. Η εσωτερική κατάσταση στη χώρα βοήθωσε στην πραγματοποίηση των σχεδίων του Γερμανού επιδρομέα. Πολλές δεκαετίες οι μεγαλοϊδεάτες Γερμανοί εθνικιστές προσπαθούσαν να φυτέψουν στη συνείδηση του αυστριακού λαού την ιδέα πως η Γερμανία και η Αυστρία έπρεπε να ενωθούν και να αποτελέσουν την ενιαία «Μεγάλη Γερμανία». Την προπαγάνδα για το «άνσλους» (ένωση) την είχαν δεχθεί και οι ηγέτες της αυστριακής σοσιαλδημοκρατίας, που από τα 1918 συστηματικά υποστήριζαν πως το αυστριακό κράτος «δεν είναι βιώσιμο». Οι Αυστριακοί φασίστες που ήταν προσανατολισμένοι προς την Ιταλία προτιμούσαν να είναι η Αυστρία ανεξάρτητη, αλλά κι αυτοί διακήρυσσαν πως η Αυστρία είναι «δεύτερο γερμανικό κράτος».

Τα γερμανικά σχέδια για την κατάληψη του αυστριακού εδάφους τα ήξεραν πολύ καλά οι κυβερνήσεις και τα κόμματα του κεφαλαίου της Αγγλίας, της Γαλλίας και των ΗΠΑ. Η πολιτική της Αγγλίας στο αυστριακό ζήτημα ξεκινούσε από την υπόθεση πως η καταβρόχθιση της Αυστρίας από τη Γερμανία θα ήταν ένα από τα πιο σπουδαία στάδια της προετοιμασίας της επίθεσης της Γερμανίας εναντίον της Σοβιετικής Ένωσης. Γι' αυτό η αγγλική κυβέρνηση δεν είχε αντίρρηση για το «άνσλους». Στις 31 Μάη του 1937 ο Αγγλος πρεσβευτής στο Βερολίνο Χέντερσον, σε μια συζήτησή του με τον Πάππεν, δήλωσε: «Η Αγγλία καταλαβαίνει απόλυτα την ανάγκη να ρυθμιστεί το ζήτημα (της Αυστρίας) στα πλαίσια του γερμανικού ράιχ».

Το Νοέμβρη του 1937 έφτασε στη Γερμανία ο αντιπρόεδρος της αγγλικής κυβέρνησης Χάλιφαξ. Ο Χάλιφαξ σε συνομιλία του με τον Χίτλερ τόνισε πρώτα πρώτα τις «υπηρεσίες» του (του Χίτλερ) στο ζήτημα της «εκμηδένισης του κομμουνισμού στη χώρα του» και δήλωσε πως αυτός «έφραξε το δρόμο του κομμουνισμού προς τη Δυτική Ευρώπη, και γι' αυτό η Γερμανία δίκαια μπορεί να θεωρείται ο προμαχώνας της Δύσης εναντίον του μπολσεβικισμού». Υστερα ο Χάλιφαξ πρότεινε να ρυθμιστούν με απευθείας διαπραγματεύσεις τα αγγλογερμανικά προβλήματα και να προσεγγίσουν οι δύο χώρες και όταν γίνει αυτό θα είναι δυνατόν να υπογραφεί μια συμφωνία ανάμεσα στα τέσσερα κράτη - Αγγλία, Γερμανία, Γαλλία και Ιταλία. Αφού ξεκαθάρισε ότι «από αγγλική πλευρά δεν νομίζουν πως το status quo πρέπει σε όποια περίπτωση να διατηρηθεί σε ισχύ» και ότι «πρέπει να γίνει προσαρμογή στις καινούργιες συνθήκες και επανόρθωση των παλαιών σφαλμάτων και να έχουμε υπόψη μια μεταβολή στην κατάσταση που υπάρχει, μεταβολή που έγινε απαραίτητη», ο Χάλιφαξ έδωσε στην ουσία τη συγκατάθεσή του για το «άνσλους», καθώς και για την κατάληψη της Τσεχοσλοβακίας. Τις αποικιακές αξιώσεις της Γερμανίας υποσχέθηκε να τις εξετάσει όταν θα συμφωνούσαν στα άλλα ζητήματα.

Ιμπεριαλιστική συνεννόηση με τη χιτλερική Γερμανία έκανε και η Γαλλία. Το Νοέμβρη και το Δεκέμβρη του 1937, σε ανεπίσημες συνομιλίες με τους χιτλερικούς απεσταλμένους, ο Γάλλος πρωθυπουργός Σοτάν, καθώς και πολλά άλλα μέλη της κυβέρνησης, πήραν ευνοϊκή θέση απέναντι στο «άνσλους».

Αλλά και οι Ηνωμένες Πολιτείες ήξεραν πως ετοιμαζόταν το «άνσλους»: Στις 23 Νοέμβρη του 1937 ο Αμερικανός πρεσβευτής στο Παρίσι, Μπούλιτ, με βάση τις συνομιλίες του με τον Γκέριγκ και τον Σαχτ, πληροφόρησε την Ουάσιγκτον πως οι χιτλερικοί είχαν πάρει απόφαση να καταλάβουν την Αυστρία. Αλλά η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών δεν πήρε κανένα μέτρο για να σταματήσει την επίθεση.

Η Σοβιετική Ένωση καταδίκασε κατηγορηματικά τη χιτλερική επίθεση στην Αυστρία. Στις 17 Μάρτη 1937 η σοβιετική κυβέρνηση πρότεινε να συγκληθεί μια διεθνής διάσκεψη για να εξετάσει τα μέτρα για την καταπολέμηση των επιθετικών ενεργειών, υπογραμμίζοντας πως ύστερα από την κατάληψη της Αυστρίας δημιουργείται απειλή για την Τσεχοσλοβακία και σε συνέχεια, μια που οι επιθετικές διαθέσεις είναι μεταδοτικές, υπάρχει κίνδυνος να εξελιχθεί η απειλή σε καινούριες διεθνείς διενέξεις... «Αύριο ίσως είναι πια αργά, αλλά σήμερα ο καιρός γι' αυτό δεν πέρασε ακόμη αν όλα τα κράτη και προπάντων τα μεγάλα πάρουν μια σταθερή και ανυστερόβουλη θέση απέναντι στα προβλήματα της συλλογικής διάσωσης της ειρήνης», σημείωνε.

Αλλά οι κυβερνήσεις της Αγγλίας και της Γαλλίας απόρριψαν την πρόταση της Σοβιετικής Ένωσης, ενώ η κυβέρνηση των Ενωμένων Πολιτειών ούτε καν απάντησε. Δεν είχαν περάσει ούτε τρεις βδομάδες από την κατάληψη της Αυστρίας και η Αγγλία, η Γαλλία και οι Ενωμένες Πολιτείες αναγνώρισαν στην ουσία την ένταξη της στο χιτλερικό κράτος. Η Τράπεζα της Αγγλίας με υπόδειξη της κυβέρνησης παράδωσε στη Ράιχσμπαנק το μέρος από το απόθεμα χρυσού της Αυστρίας που φυλασσόταν στο Λονδίνο.

Η κατάληψη της Αυστρίας έπαιξε σπουδαίο ρόλο στα γενικά στρατηγικά και πολιτικά σχέδια της Γερμανίας. Η Τσεχοσλοβακία ήταν κυκλωμένη τώρα από τρεις πλευρές, ενώ τα κοινά σύνορα της Γερμανίας με την Ιταλία, τη Γιουγκοσλαβία και την Ουγγαρία βοηθούσαν τους χιτλερικούς να επεκταθούν στα Βαλκάνια και τους έδιναν τη δυνατότητα να ασκούν πιο ενεργό πίεση στον Ιταλό σύμμαχό τους.

Η Αυστρία ήταν για το γερμανικό ιμπεριαλισμό πολύτιμη και από οικονομική άποψη. Το αυστριακό μεταλλουργικό κόντσερν «Αλπίνε Μονταγκέζελεσάφτ» ήταν το μεγαλύτερο πολεμικό βιομηχανικό οπλοστάσιο σε όλη τη Νοτιοανατολική Ευρώπη και η κατάληψή του ενίσχυε το πολεμικό δυναμικό της Γερμανίας. Στα χέρια των γερμανικών μονοπωλίων έπεσε και το πετρέλαιο της περιοχής Ζίτερσντορφ (Κάτω Αυστρία) που την περίοδο αυτή ήταν η πιο προσιτή και από γεωγραφική άποψη η πιο κοντινή πηγή φυσικού πετρελαίου που τόσο πολύ το χρειαζόταν η Γερμανία. Τα γερμανικά μονοπώλια πήραν στα χέρια τους και τα πυριτιδοποιεία του Μπλουμάου και άλλα εργοστάσια της αυστριακής πολεμικής βιομηχανίας, όπως το εργοστάσιο κατασκευής όπλων στο Χίρτεμπεργκ. Ολόκληρη η αυστριακή βιομηχανία έμπαινε στην υπηρεσία της φασιστικής Γερμανίας.

Υστερα από την κατάληψη της Αυστρίας από τη χιτλερική Γερμανία καμιά ευρωπαϊκή χώρα δεν ήταν δυνατόν να νιώθει σιγουριά. Οι Γερμανοί φασίστες που κατόρθωσαν να καταλάβουν την Αυστρία χωρίς να χάσουν ούτε ένα στρατιώτη, αποφάσισαν να πραγματοποιήσουν αμέσως τα μελλοντικά κατακτητικά τους σχέδια.

Από οικονομική άποψη η κατάληψη της Τσεχοσλοβακίας ήταν μια υπόσχεση για τα γερμανικά μονοπώλια πως θα αποκτήσουν τους πλουσιότετους βιομηχανικούς και αγροτικούς πόρους της χώρας αυτής. Η Τσεχοσλοβακία είχε αναπτυγμένη βιομηχανία. Στα 1937 η εξόρυξη κάρβουνου έφτασε τα 27,5 εκατ. τόνους, η παραγωγή χυτοσιδήρου το 1,7 εκατ. τόνους και του ατσαλιού τα 2,3 εκατ. τόνους. Τα εργοστάσια αυτοκινήτων κατασκεύαζαν 14,6 χιλ. αυτοκίνητα το χρόνο. Τα χημικά εργοστάσια θεωρούνταν τα μεγαλύτερα ύστερα από τα γερμανικά. Τα πολεμικά εργοστάσια «Σκόντα» εφοδίαζαν όχι μόνο τον τσεχοσλοβακικό στρατό αλλά και τους στρατούς των γειτονικών χωρών. Τα τσεχοσλοβακικά αεροπλάνα δεν υστερούσαν ποιοτικά από τα αεροπλάνα των πιο μεγάλων ευρωπαϊκών κρατών. Ακόμη, η Τσεχοσλοβακία είχε αρκετά αποθέματα χρυσού και συναλλάγματος.

Η χιτλερική Γερμανία άρχισε να ετοιμάζει την επίθεση εναντίον της Τσεχοσλοβακίας αμέσως ύστερα από την προσάρτηση της Αυστρίας. Ο αρχηγός του γερμανοφασιστικού κόμματος στη Σουδητία (περιοχή της Τσεχοσλοβακίας που κατοικούσε γερμανικό στοιχείο) Χενλάιν πήρε από τον Χίτλερ οδηγίες να υποβάλει ολοένα και πιο απειλητικές αξιώσεις στην τσεχοσλοβακική κυβέρνηση αυξάνοντάς τες σιγά σιγά για να κάνει αδύνατη μια πραγματική συνεννόηση. Στις 24 Απριλίου του 1938 μιλώντας ο Χενλάιν στο Κάρλοβι Βάρι αξίωσε ολοκληρωτική αυτονομία για όλους τους Γερμανούς που ζούσαν στην Τσεχοσλοβακία και απόλυτη ελευθερία για τη φασιστική προπαγάνδα. Όταν η τσεχοσλοβακική κυβέρνηση έδειξε πως σκέφτεται να δεχθεί την αξίωση αυτή, ο Χενλάιν δήλωσε πως η κυβέρνηση της Τσεχοσλοβακίας οφείλει να ξεσκίσει το σοβιετοτσεχοσλοβακικό

σύμφωνο αμοιβαίας βοήθειας και γενικά να αλλάξει την εξωτερική της πολιτική. Η τακτική των χιτλερικών ήταν να προκαλέσουν μέσω των οπαδών του Χενλάιν ένα όποιο επεισόδιο για να μεταφέρουν κεραυνοβόλα στρατό στην Τσεχοσλοβακία. Οι χιτλερικοί είχαν πεποίθηση πως τα δυτικά κράτη δε θα ανακατεύονταν στη διένεξη. Αποδείχθηκε πως όχι μόνο δε θα αντιδρούσαν, αλλά θα έκαναν και ό,τι περνούσε από το χέρι τους για να βοηθήσουν τον Χίτλερ.

Στις 29 Σεπτέμβρη του 1938 στο Μόναχο συναντήθηκαν από τη Γερμανία ο Χίτλερ, την Αγγλία ο Τσάμπερλεν, τη Γαλλία ο Νταλαντιέ και την Ιταλία ο Μουσολίνι για να συζητήσουν το «τσεχοσλοβακικό ζήτημα». Υστερα από σφοδρές επιθέσεις του Χίτλερ εναντίον της Τσεχοσλοβακίας και μερικές αντεγκλήσεις, τα μέλη της διάσκεψης ενέκριναν το γερμανοϊταλικό σχέδιο συνεννόησης. Στους αντιπροσώπους της Τσεχοσλοβακίας που δεν είχαν κληθεί να πάρουν μέρος στη συνάντηση, αλλά τους είχαν και περίμεναν απέξω, ανακοινώθηκε πως η απόφαση των Μεγάλων Δυνάμεων δεν επιδέχεται συζήτηση και πρέπει να γίνει δεκτή χωρίς καμιά αντίρρηση. Σε αντάλλαγμα η Αγγλία, η Γαλλία, η Γερμανία και η Ιταλία υπόσχονταν στην Τσεχοσλοβακία, ύστερα από την ικανοποίηση όλων των αξιώσεων της συμφωνίας του Μονάχου, να εγγυηθούν διεθνώς τα νέα σύνορά της.

Με βάση τη συμφωνία που υπογράφηκε στο Μόναχο η Τσεχοσλοβακία ήταν υποχρεωμένη να παραδώσει στη Γερμανία μέσα σε δέκα μέρες τη Σουδητία και μέσα σε τρεις μήνες να ικανοποιήσει τις εδαφικές αξιώσεις της Ουγγαρίας και της Πολωνίας. Όλες οι βιομηχανικές επιχειρήσεις, τα ορυχεία, οι συγκοινωνίες και τα μέσα τηλεπικοινωνίας, το τροχαίο υλικό, τα στρατιωτικά οχυρά, οι αποθήκες και οι πρώτες ύλες που βρίσκονταν στο παραχωρούμενο έδαφος θα παραδίδονταν σε απολύτως καλή κατάσταση.

Από την Τσεχοσλοβακία αφαιρέθηκε μια εδαφική έκταση από 41.098 τετρ. χλμ. με περίπου 5 εκατομμύρια κατοίκους που από αυτούς περισσότεροι από ένα εκατ. ήταν Τσέχοι και Σλοβάκοι. Στα χέρια των χιτλερικών έπεσαν βιομηχανικές περιοχές με σπουδαία μεταλλουργικά και χημικά εργοστάσια, μεθοριακά οχυρά και μια σημαντική ποσότητα οπλισμού. Έτσι η Τσεχοσλοβακία ήταν στην ουσία αφοπλισμένη και αντιμέτωπη με το Γερμανό φασίστα επιδρομέα που περίμενε μόνο την κατάλληλη στιγμή για να την υποδουλώσει οριστικά.

Η ιμπεριαλιστική συμφωνία του Μονάχου ήταν η κορύφωση της πολιτικής της ενθάρρυνσης των φασιστών επιδρομέων. Στις 30 Σεπτέμβρη, με πρόταση του Τσάμπερλεν, η Γερμανία και η Αγγλία υπόγραψαν στο Μόναχο μια δήλωση για αμοιβαία μη επίθεση και ειρηνικό διακανονισμό όλων των επίμαχων ζητημάτων που θα δημιουργούνταν. Υστερα από λίγο καιρό ανάλογη δήλωση υπόγραψαν η Γαλλία και η Γερμανία. Ο Τσάμπερλεν και ο Νταλαντιέ πίστευαν πως με την υπογραφή των συμφωνιών αυτών είχαν απομακρύνει από την Αγγλία και τη Γαλλία τον κίνδυνο της γερμανικής επίθεσης και τον είχαν ρίξει στην κοίτη που επιθυμούσαν, προς τα ανατολικά, εναντίον της Σοβιετικής Ένωσης.

Αυτό το σκοπό είχαν τα δυτικά κράτη που παραδίδανε στον Χίτλερ τα τσεχοσλοβακικά εδάφη. Αλλά η βοήθεια των δυτικών ιμπεριαλιστών προς το φασίστα επιδρομέα δεν περιορίστηκε σ' αυτό. Στις 13 **Οκτωβρίου** του 1938, αμέσως ύστερα από τη συμφωνία του Μονάχου, ή «Στάνταρντ Οϊλ» και η «Φαρμπενίντουστρι» υπόγραψαν συμφωνία για την ίδρυση μιας αμερικανογερμανικής εταιρείας που θα μονοπωλούσε τις πατέντες για την παραγωγή συνθετικής βενζίνης που ο χιτλερικός στρατός είχε μεγάλη ανάγκη από αυτή.

Στα χέρια της η «Φαρμπενίντουστρι» κρατούσε τον έλεγχο της παραγωγής συνθετικών καυσίμων σε όλες τις χώρες, εκτός από τις ΗΠΑ. Η χιτλερική, εξάλλου, κυβέρνηση χρησιμοποιώντας τους διεθνείς δεσμούς που είχε η «Φαρμπενίντουστρι» με τα καρτέλ αγόρασε μεγάλες ποσότητες βενζίνης με υψηλή οκτανική απόδοση για τα γερμανικά αεροπλάνα και άρματα μάχης. Χάρη σε άλλες συμφωνίες με καρτέλ η γερμανική πολεμική βιομηχανία απόκτησε πατέντες για την παραγωγή μαγνησίου και βηρυλλίου - πρώτων υλών που είναι απαραίτητες στη βιομηχανία αεροπλάνων. Έτσι τα μονοπώλια έκλεισαν μεταξύ τους μια ιδιόμορφη «συμφωνία Μονάχου» στον οικονομικό τομέα που έδινε στο φασίστα επιδρομέα τη δυνατότητα να εφοδιάσει και να προετοιμάσει για πολεμικές επιχειρήσεις τις δυνάμεις αρμάτων μάχης και θωρακισμένων, τα μηχανοκίνητά του και τις αεροπορικές του δυνάμεις.

Υστερα από τη συμφωνία του Μονάχου η Γερμανία και μαζί της ολόκληρος ο συνασπισμός των φασιστών επιδρομέων δυνάμωσαν αρκετά τις στρατηγικές και στρατιωτικοπολιτικές τους θέσεις.

Σε όλη τη διάρκεια της τσεχοσλοβακικής κρίσης η Σοβιετική Ένωση ήταν το μοναδικό κράτος που αγωνιζόταν με συνέπεια για τη διατήρηση της ακεραιότητας και της ανεξαρτησίας της Τσεχοσλοβακίας. Υστερα από την υπογραφή του σοβιετοτσεχοσλοβακικού συμφώνου αμοιβαίας βοήθειας η Σοβιετική Ένωση πρότεινε επανειλημμένα στην Τσεχοσλοβακία να υπογράψουν μια στρατιωτική συνθήκη που θα έδινε στη συμφωνία αυτοματισμό δράσης. Αλλά η τσεχοσλοβακική κυβέρνηση απόφευγε να δεχθεί τη σπουδαία αυτή πρόταση. Η σοβιετική κυβέρνηση ωστόσο έκανε το καθετί για να εκπληρώσει τις συμμαχικές της υποχρεώσεις.

Προτού ακόμη η Γερμανία καταλάβει την Αυστρία ο αντιπρόσωπος της ΕΣΣΔ συζητούσε στο Βουκουρέστι τη δυνατότητα να περάσουν σοβιετικά στρατεύματα από το ρουμανικό έδαφος σε περίπτωση που η Τσεχοσλοβακία θα αντιμετώπιζε κίνδυνο γερμανικής επίθεσης. Στις 15 Μαρτίου του 1938 η ΕΣΣΔ διαβεβαίωσε την Αγγλία, τη Γαλλία και την Τσεχοσλοβακία πως σε περίπτωση επίθεσης της Γερμανίας εναντίον της Τσεχοσλοβακίας η Σοβιετική Ένωση θα εκπληρώσει τις συμμαχικές της υποχρεώσεις. Την προθυμία της ΕΣΣΔ να αντιταχθεί στην επίθεση την έδειξε και η δήλωση της σοβιετικής κυβέρνησης στις 17 Μαρτίου του ίδιου χρόνου, με αφορμή την κατάληψη της Αυστρίας. Υστερα από λίγες μέρες, στις 28 Μαρτίου, η σοβιετική στρατιωτική αντιπροσωπεία πληροφόρησε τον αρχηγό του Γενικού Επιτελείου του τσεχοσλοβακικού στρατού πως η ΕΣΣΔ θα δώσει στην Τσεχοσλοβακία την απαραίτητη βοήθεια εναντίον της γερμανικής επίθεσης. Στο τέλος Απριλίου η σοβιετική κυβέρνηση διαβίβασε στον πρεσβευτή της Τσεχοσλοβακίας στη Μόσχα μια δήλωση που έλεγε: «Η ΕΣΣΔ, αν της ζητηθεί, είναι πρόθυμη, μαζί με τη Γαλλία και την Τσεχοσλοβακία, να πάρει όλα τα μέτρα για την κατοχύρωση της ασφάλειας της Τσεχοσλοβακίας. Για το σκοπό αυτό διαθέτει όλα τα απαραίτητα μέσα. Η κατάσταση του στρατού και της αεροπορίας της επιτρέπει να γίνει αυτό»

Στο τέλος Αυγούστου ο Λαϊκός Επίτροπος των Εξωτερικών Μ.Μ. Λιτβίνοφ ειδοποίησε το Γερμανό πρεσβευτή στη Μόσχα πως αν η Τσεχοσλοβακία δεχθεί επίθεση, η Σοβιετική Ένωση θα εκπληρώσει τις συμμαχικές της υποχρεώσεις. Στις 2 Σεπτεμβρίου πρότεινε στην αγγλική και στη γαλλική κυβέρνηση να οργανώσουν μια σύσκεψη από στρατιωτικούς ειδικούς για τη μελέτη των μέτρων απόκρουσης της επίθεσης. Αλλά η πρόταση αυτή δεν έγινε με συμπάθεια δεκτή στο Παρίσι και στο Λονδίνο.

Στα μέσα Σεπτεμβρίου στο ερώτημα της τσεχοσλοβακικής κυβέρνησης, αν η σοβιετική κυβέρνηση είναι πρόθυμη να βοηθήσει την Τσεχοσλοβακία στην περίπτωση που η Γαλλία, πιστή στις υποχρεώσεις της, θα βοηθούσε κι αυτή, η σοβιετική κυβέρνηση έδωσε σαφέστατη θετική απάντηση. Στο δεύτερο ερώτημα της τσεχοσλοβακικής κυβέρνησης (όταν πια είχε πάρει το γερμανο-αγγλο-γαλλικό τελεσίγραφο), αν η σοβιετική κυβέρνηση θεωρεί τον εαυτό της δεσμευμένο από το σοβιετοτσεχοσλοβακικό σύμφωνο σε περίπτωση που η Γερμανία θα προβάλει καινούριες αξιώσεις, που θα ναυαγήσουν οι αγγλο-γερμανικές συνομιλίες και θα αποφασίσει η Τσεχοσλοβακία να αμυνθεί ένοπλα, δόθηκε πάλι καταφατική απάντηση.

Η Σοβιετική Ένωση πήρε και πρακτικά μέτρα: προώθησε στα δυτικά της σύνορα 30 Μεραρχίες πεζικού και μερικές Μεραρχίες ιππικού και έθεσε σε πλήρη πολεμική ετοιμότητα τις μεγάλες μονάδες αρμάτων μάχης και αεροπορίας.

Οταν η Πολωνία θέλησε να εκμεταλλευτεί τη δύσκολη θέση της Τσεχοσλοβακίας για να προσαρτήσει ένα τμήμα του εδάφους της, η κυβέρνηση της ΕΣΣΔ δήλωσε στον Πολωνό πρεσβευτή στη Μόσχα πως στην περίπτωση αυτή η Σοβιετική Ένωση θα καταγγείλει χωρίς άλλη ειδοποίηση τη σοβιετοπολωνική συμφωνία μη επίθεσης. Η σταθερή στάση της Σοβιετικής Ένωσης είχε αποτέλεσμα. Τα πολωνικά στρατεύματα αποσύρθηκαν από τα τσεχοσλοβακικά σύνορα.

Η σοβιετική κυβέρνηση προσπάθησε να δραστηριοποιήσει και την Κοινωνία των Εθνών για να εμποδίσει την κατάληψη της Τσεχοσλοβακίας. Αφού μέρα τη μέρα γινόταν ολοένα και πιο φανερό πως η γαλλική κυβέρνηση θα αρνούνταν να εκπληρώσει τις συμμαχικές της υποχρεώσεις απέναντι στην Τσεχοσλοβακία, η Σοβιετική Ένωση ήταν δυνατόν να τη βοηθήσει με την ιδιότητα του μέλους της Κοινωνίας των Εθνών. Αλλά η τσεχοσλοβακική κυβέρνηση ούτε καν προσπάθησε να επωφεληθεί από την ευκαιρία αυτή στη σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης της Κοινωνίας των Εθνών το Σεπτέμβριο. Υπακούοντας στις υποδείξεις της Αγγλίας και της Γαλλίας και στην πίεση της αντιδραστικής μερίδας

της τσεχοσλοβακικής αστικής τάξης, συνέχιζε να ακολουθεί το δρόμο της συνθηκολόγησης και αρνούσαν τη σοβιετική βοήθεια. Η στάση αυτή ήταν πολύ περισσότερο αδικαιολόγητη γιατί η σοβιετική κυβέρνηση πληροφόρησε τον πρωθυπουργό της Τσεχοσλοβακίας Μπένες πώς είναι έτοιμη να βοηθήσει στρατιωτικά την Τσεχοσλοβακία ακόμη και στην περίπτωση που η Γαλλία θα αρνούσαν να τη βοηθήσει. Το μόνο που απαιτούσε από την κυβέρνηση της Τσεχοσλοβακίας ήταν να θέλει να αμυνθεί και να ζητήσει βοήθεια από τη Σοβιετική Ένωση.

Ολες οι προσπάθειες της Σοβιετικής Ένωσης να εμποδίσει την εκμηδένιση της Τσεχοσλοβακίας και να περισώσει την ανεξαρτησία της στάθηκαν μάταιες. Η κυβέρνηση της Τσεχοσλοβακίας συνθηκολόγησε προδίδοντας τα συμφέροντα του λαού. Αυτό ήταν η λογική κατάληξη της αντιλαϊκής και της αντισοβιετικής πολιτικής των τσεχοσλοβακικών κυβερνητικών κύκλων. Ανάμεσα στους συνθηκολόγους ήταν και οι Τσεχοσλοβάκοι δεξιοί σοσιαλιστές που καλούσαν ανοιχτά το λαό να υποταχθεί στα κελεύσματα του Χίτλερ. Μόνο το κομμουνιστικό κόμμα της Τσεχοσλοβακίας αγωνιζόταν για μια αποφασιστική απόκρουση του εισβολέα και ξεσκέπαζε ασταμάτητα τα συνθηκολογικά σχέδια της τσεχοσλοβακικής αστικής τάξης.

Στις 10 Μάρτη του 1939, ο Ι.Β. Στάλιν, παρουσιάζοντας την έκθεση της ΚΕ στο 18ο Συνέδριο του ΚΚ (μπ) της ΕΣΣΔ, αναφερόμενος στον εξελισσόμενο πόλεμο σημείωνε:

«**Ο** πόλεμος δημιούργησε νέα κατάσταση στις σχέσεις των χωρών, καθιέρωσε σ' αυτές τις σχέσεις την ατμόσφαιρα της ανησυχίας και της αβεβαιότητας. Αφού υπέσκαψε τις βάσεις του μεταπολεμικού ειρηνικού καθεστώτος και αναποδογύρισε τις στοιχειώδεις έννοιες του διεθνούς δικαίου, ο πόλεμος έβαλε υπό συζήτηση την αξία των διεθνών συμφωνιών και υποχρεώσεων. Ο πασιφισμός και τα σχέδια αφοπλισμού θάφτηκαν. Τη θέση τους την κατέλαβε ο πυρετός των εξοπλισμών. Αρχισαν να εξοπλίζονται όλοι, από τα μικρά ως τα μεγάλα κράτη, μαζί και πρώτ' απ' όλα, τα κράτη που ακολουθούσαν την πολιτική της μη επέμβασης. Κανείς πια δεν πιστεύει τους καταναυκτικούς λόγους, ότι οι παραχωρήσεις που έγιναν στο Μόναχο στους επιτιθέμενους και η συμφωνία του Μονάχου εγκαινίασαν τάχα τη νέα εποχή του "κατευνασμού". Δεν τους πιστεύουν κι αυτοί, οι ίδιοι, που πήραν μέρος στη συμφωνία του Μονάχου, η Αγγλία και η Γαλλία, που άρχισαν όχι λιγότερο από τους άλλους να δυναμώνουν τους εξοπλισμούς τους.

Είναι φανερό, ότι η ΕΣΣΔ δεν μπορούσε να παραβλέψει αυτά τα απειλητικά γεγονότα. Είναι έξω από κάθε αμφιβολία ότι ο κάθε -ακόμα και ο πιο μικρός- πόλεμος που θα άρχιζαν οι επιτιθέμενοι, κάπου σε μια απομακρυσμένη γωνιά του κόσμου, αποτελεί κίνδυνο για τις φιλειρηνικές χώρες. Ακόμα σοβαρότερο κίνδυνο αποτελεί ο νέος ιμπεριαλιστικός πόλεμος, που τράβηξε κιάλας στην τροχιά του πάνω από πεντακόσια εκατομμύρια πληθυσμό της Ασίας, της Αφρικής, της Ευρώπης. Γι' αυτό το λόγο η χώρα μας, ακολουθώντας σταθερά την πολιτική για τη διατήρηση της ειρήνης, εργάστηκε ταυτόχρονα σοβαρότατα για το δυνάμωμα της μαχητικής ετοιμασίας του Κόκκινου Στρατού μας, του Κόκκινου Πολεμικού Στόλου μας.

Ταυτόχρονα, η Σοβιετική Ένωση αποφάσισε να κάνει και μερικά άλλα βήματα για να στερεώσει τις διεθνείς θέσεις της. Στα τέλη του 1934 η χώρα μας μπήκε στην Κοινωνία των Εθνών, ξεκινώντας από το γεγονός ότι, παρά την αδυναμία της μπορεί ωστόσο να χρησιμεύσει σα βήμα για το ξεσκέπασμα των επιτιθεμένων και σαν κάποιο, έστω και αδύνατο, όργανο ειρήνης που μπορεί να βάλει, φρένο στο ξέσπασμα του πολέμου.

Η Σοβιετική Ένωση θεωρεί πως σε μια τόσο ταραγμένη εποχή δεν πρέπει να περιφρονεί κανείς ακόμα και μια τόσο ανίσχυρη διεθνή οργάνωση, όπως είναι η Κοινωνία των Εθνών. Το Μάη του 1935, ανάμεσα στη Γαλλία και τη Σοβιετική Ένωση, είχε συναφθεί σύμφωνο αμοιβαίας βοήθειας, ενάντια σε μια πιθανή επίθεση των επιθετικών κρατών. Ταυτόχρονα, είχε συναφθεί ανάλογο σύμφωνο με την Τσεχοσλοβακία. Το Μάρτη του 1936, η Σοβιετική Ένωση υπόγραψε σύμφωνο αμοιβαίας βοήθειας με τη Λαϊκή Δημοκρατία της Μογγολίας. Τον Αύγουστο του 1937, υπογράφηκε σύμφωνο μη επίθεσης ανάμεσα στη Σοβιετική Ένωση και στην Κινέζικη Δημοκρατία.

Μέσα σ' αυτές τις δύσκολες διεθνείς συνθήκες εφάρμοζε η Σοβιετική Ένωση την εξωτερική της πολιτική, υπερασπίζοντας την υπόθεση της διατήρησης της ειρήνης.

Η εξωτερική πολιτική της Σοβιετικής Ένωσης είναι σαφής και κατανοητή.

-- Είμαστε υπέρ της ειρήνης και για το δυνάμωμα των εμπορικών σχέσεων μας μ' όλες τις χώρες, είμαστε και θα είμαστε υπέρ αυτής της θέσης, εφόσον οι χώρες αυτές θα κρατούν την ίδια στάση απέναντι στη Σοβιετική Ένωση, εφόσον δε θα προσπαθήσουν να παραβιάσουν τα συμφέροντα της χώρας μας.

-- Είμαστε υπέρ των ειρηνικών, στενών σχέσεων καλής γειτονίας με όλες τις γειτονικές χώρες, που έχουν κοινά σύνορα με την ΕΣΣΔ, είμαστε και θα 'μαστε υπέρ αυτής της θέσης, εφόσον οι χώρες αυτές θα κρατούν την ίδια στάση απέναντι στη Σοβιετική Ένωση, εφόσον δε θα προσπαθήσουν να παραβιάσουν άμεσα ή έμμεσα την ακεραιότητα και το απαραβίαστο των συνόρων του σοβιετικού κράτους.

-- Είμαστε υπέρ της υποστήριξης των λαών, που έπεσαν θύματα επίθεσης και που παλεύουν για την ανεξαρτησία της πατρίδας τους.

-- Δε φοβόμαστε τις απειλές των επιθετικών κρατών και είμαστε έτοιμοι ν' απαντήσουμε με διπλό χτύπημα στο χτύπημα των εμπρηστών του πολέμου που προσπαθούν να καταπατήσουν το απαραβίαστο των σοβιετικών συνόρων.

Αυτή είναι η εξωτερική πολιτική της Σοβιετικής Ένωσης.

Στην εξωτερική της πολιτική η Σοβιετική Ένωση στηρίζεται:

1. Στην αυξανόμενη οικονομική, πολιτική και εκπολιτιστική της ισχύ.
2. Στην ηθικοπολιτική ενότητα της σοβιετικής κοινωνίας μας.
3. Στη φιλία των λαών της χώρας μας.
4. Στον Κόκκινο Στρατό μας και στον Πολεμικό Κόκκινο Στόλο μας.
5. Στη φιλειρηνική της πολιτική.
6. Στην ηθική υποστήριξη των εργαζομένων όλων των χωρών που ενδιαφέρονται ζωτικά για τη διατήρηση της ειρήνης.
7. Στη σωφροσύνη εκείνων των χωρών που δεν έχουν συμφέρον γι' αυτούς ή για 'κείνους τους λόγους, να παραβιαστεί η ειρήνη.

Τα καθήκοντα του κόμματος στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής είναι:

1. Να εφαρμόζει και μελλοντικά την πολιτική της ειρήνης και της ενίσχυσης εμπορικών σχέσεων μ' όλες τις χώρες.
2. Να δείχνει περίσκεψη και να μην επιτρέπει στους προβοκάτορες του πολέμου, που συνήθισαν να βάζουν τους άλλους να βγάλουν τα κάστανα από τη φωτιά να παρασύρουν τη χώρα μας σε συγκρούσεις.
3. Να δυναμώνει μ' όλα τα μέσα τη μαχητική ισχύ του Κόκκινου Στρατού μας και του Κόκκινου Πολεμικού Στόλου μας.
4. Να δυναμώνει τις διεθνείς σχέσεις φιλίας με τους εργαζόμενους όλων των χωρών που ενδιαφέρονται για την ειρήνη και τη φιλία ανάμεσα στους λαούς».

(Ι. Β.Στάλιν, απομαγνητοφωνημένο απόσπασμα από την έκθεση της ΚΕ στο 18ο Συνέδριο του ΚΚ (μπ) της ΕΣΣΔ)

Τον Απρίλη - Μάη του 1939 η Γερμανία κατήγγειλε την αγγλοαμερικανική ναυτική συμφωνία του 1935, ακύρωσε το σύμφωνο μη επίθεσης με την Πολωνία, που υπογράφηκε το 1934 και έκλεισε με την Ιταλία το λεγόμενο Χαλύβδινο Σύμφωνο, με βάση το οποίο η ιταλική κυβέρνηση υποχρεωνόταν να βοηθήσει τη Γερμανία, αν αυτή εμπλακεί σε πόλεμο με τις δυτικές δυνάμεις.

Μπροστά σε αυτή την κατάσταση, οι κυβερνήσεις της Μεγάλης Βρετανίας και της Γαλλίας κάτω από την επήρεια της κοινής γνώμης και το φόβο της παραπέρα ισχυροποίησης της Γερμανίας, άρχισαν διαπραγματεύσεις με την ΕΣΣΔ που έγιναν στη Μόσχα το καλοκαίρι του 1939.

Οι δυτικές, όμως, δυνάμεις δε δέχτηκαν την υπογραφή συμφωνίας, που πρότεινε η ΕΣΣΔ και που μιλούσε για κοινό αγώνα κατά των φασιστικών επιδρομών.

Προτείνοντας μάλιστα στη Σοβιετική Ένωση να αναλάβει μονομερείς υποχρεώσεις να βοηθήσει οποιονδήποτε Ευρωπαϊκό γείτονα σε περίπτωση επίθεσης εναντίον του, οι δυτικές δυνάμεις ήθελαν να παρασύρουν την ΕΣΣΔ σε πόλεμο εναντίον της Γερμανίας και να την αφήσουν ύστερα να αγωνίζεται μόνη της.

Οι διαπραγματεύσεις του Αυγούστου 1939 δεν έδωσαν κανένα αποτέλεσμα γιατί το Παρίσι και το Λονδίνο торπίλιζαν κάθε φορά τις σοβιετικές εποικοδομητικές προτάσεις.

Την ώρα που οδηγούσε τις διαπραγματεύσεις της Μόσχας σε αποτυχία, η αγγλική κυβέρνηση ερχόταν σε μυστικές επαφές με τους χιτλερικούς, μέσω του πρεσβευτή τους στο Λονδίνο Χ. Ντίρκσεν, επιδιώκοντας να πετύχει συμφωνία για το ξαναμοίρασμα του κόσμου σε βάρος της ΕΣΣΔ.

Η πολιτική αυτή των δυτικών δυνάμεων προκαθόρισε τη ματαίωση των διαπραγματεύσεων της Μόσχας και έθεσε τη Σοβιετική Ένωση μπροστά στον άμεσο κίνδυνο επίθεσης της φασιστικής Γερμανίας, ή, αφού εξαντλήσει τις πιθανότητες υπογραφής συμμαχίας με τη Μεγάλη Βρετανία και τη Γαλλία, να υπογράψει το προτεινόμενο, από τη Γερμανία, σύμφωνο μη επίθεσης και έτσι να απομακρύνει την απειλή του πολέμου.

Η κατάσταση επέβαλε σαν αναπόφευκτη τη δεύτερη επιλογή. Η υπογραφή στις 23 Αυγούστου 1939 του σοβιετικογερμανικού συμφώνου επέτρεψε, ώστε, παρά τους υπολογισμούς των πολιτικών της Δύσης, ο παγκόσμιος πόλεμος να αρχίσει με τη σύγκρουση στους κόλπους του καπιταλιστικού κόσμου.

Η επίθεση στην Πολωνία οδηγήθηκε από τους ίδιους που παρέδωσαν στον Χίτλερ την Αυστρία και την Τσεχοσλοβακία. Η ΕΣΣΔ μπόρεσε να εξασφαλίσει το χρόνο, που της επέτρεψε -όταν οι ναζι κινήθηκαν πιο ανατολικά- να διεξάγει τη νικηφόρα αντεπίθεσή της. Με τίμημα τα 25 εκατομμύρια των νεκρών της, τα οποία όσοι ξαναγράφουν την Ιστορία δεν μπορούν να διαγράψουν. Πρόσφατα ο «Ριζοσπάστης» αποκάλυψε άλλη μια οργανωμένη δράση της ΕΕ ως ενίσχυση αυτού του σκοπού, της κατασυκοφάντησης των νικητών του ναζισμού, των σοβιετικών ανθρώπων και των κομμουνιστών που ηγήθηκαν στα απελευθερωτικά κινήματα. Σύμφωνα με έγγραφο που διακινείται από το υπουργείο Εσωτερικών και απευθύνεται σε αποκεντρωμένες διοικήσεις, δήμους και περιφέρειες της χώρας, πανεπιστήμια και ΤΕΙ, επιμελητήρια, ΜΚΟ, άλλους φορείς, βρίσκεται ήδη σε φάση επιλογής φορέων το ευρωενωσιακό πρόγραμμα «*Ευρώπη για τους Πολίτες, 2014 - 2020*».

Με το σκέλος του προγράμματος που ονοματίζουν «*Ευρωπαϊκή Μνήμη*», δίνουν 100.000 ευρώ από κονδύλια της ΕΕ για κάθε προπαγανδιστική δράση ταύτισης κομμουνισμού - ναζισμού. Αναπαράγουν το κατάπτυστο αντικομμουνιστικό μνημόνιο, με το οποίο επιχειρείται να ταυτιστεί η ναζιστική θηριωδία με τον κομμουνισμό και τις σοσιαλιστικές χώρες.

Πρόκειται για χυδαία, κατάπτυστη προσπάθεια για αλλοίωση της ιστορικής μνήμης, προκειμένου να ακρωτηριάσουν τη λαϊκή δράση και ιδιαίτερα την αντιμονοπωλιακή, αντικαπιταλιστική πάλη. Ο,τι και αν κάνουν, θα πέσει στο κενό. Η Ιστορία γράφεται από τους λαούς. Η κοινωνική εξέλιξη τραβά μπροστά, ανεξάρτητα από τα προσωρινά πιασμάτα και τα ζικ-ζακ. Η ταξική πάλη είναι παρούσα, δεν καταργείται με διατάγματα. Ο συσχετισμός των δυνάμεων δε μένει παγιωμένος. Η ανάγκη θα φέρει και την οργή.

Η εποχή μας είναι εποχή περάσματος από τον καπιταλισμό στο σοσιαλισμό. Ο 21ος θα είναι ο αιώνας της αναζωογόνησης του Κομμουνιστικού Κινήματος, των νέων κοινωνικών επαναστάσεων, που θα φέρουν με μεγαλύτερη ωριμότητα και σταθερότητα την εργατική τάξη και τις άλλες λαϊκές δυνάμεις στην πολιτική εξουσία, για να είναι η ικανοποίηση των λαϊκών αναγκών κριτήριο της οικονομικής, κοινωνικής οργάνωσης και ανάπτυξης.

- **Πηγή: «Παγκόσμια Ιστορία» της Ακαδημίας Επιστημών της ΕΣΣΔ**